

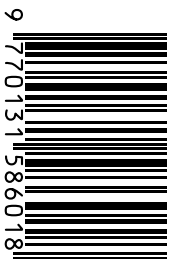
EESTI LOODUS

**Muutuv ja püsiv
Eesti looduses:
elupaigad ja nende elanikud**

Saame tuttavaks väike-laukhanega
Kuidas talitseda karu meehimu?
Metsaraiumisele tuleb panna piir!

ISSN 0131-5862 (trükitis)
ISSN 2228-3692 (võrguväljaanne)

9 770131 586018

- 2 **Toimetaja veerg:** Katre Palo
- 3 **Sõnumid**
- 12 **EL küsib:** vastavad Kaja Lotman ja Joonas Plaan
- 14 **Kuu looduses:** Lehehakkamise kuul võib näha esimesi rohelisi sisalikke
- 16 Inimene püüab paljusid liike väljasuremisest päästa
- 18 Eestis on kaitse all üle poole tuhande liigi
- 20 Suurkiskjad vajavad inimestevahelist mõistmist ja koostööd
Jaanus Remm ja Maris Hindrikson tutvustavad meie kolme suurkiskja hundi, karu ja ilvese seisundit ja tulevikku, kuna kehtestatud on uus kaitse- ja ohjamiskava
- 30 **Miks on mesikäppade käpad nii mesised?**
Egle Tammeleht vaatleb karukahjusid mesindusele ja soovib, mida võiks mesilapidaja meie metsade põlisasuka kohta teada
- 36 **Aasta kala: ahven**
Aare Verliin annab selle aasta kalast igakülgse ülevaate, alustades nimest ja sugupuust ning lõpetades rahvapärimusega
- 42 **Aasta sammal:**
Pitskraed puutüvedele on kudunud sulgjas õhik
Kai Vellak soovib põlismetsa puutüvedel kasvavaid samblaid põhjalikumalt uurida: nii mõnigi liik on sulgja õhikuga siiski päris sarnane
- 46 **Väike-laukhani on meie linnustiku haruldasim haneliik**
Riho Marja ja Andres Kalamees püüavad hanekarjas selgust luua: miks on väike-laukhane arvukus kahanenud ja rändepaatuspaik vahetunud

- 52 **Tegutse teadlikult:**
Mesilaspesilad sumisevad rohkem kui putukahotell
Meelis Uustal pakub lahendusi, kuidas enamasti putukateta putukahotelli asemel saaks luua tege-likult vajaliku ja toimiva majutus-asutuse
- 56 **Intervjuu:** Metsa raiumisele tuleb seada piirid.
Metsakorralduse asjatundja Lembit Maametsaga vestelnud Toomas Kukkk
- 62 **Poster:** Jüri Jõepera
- 64 **Üks Eesti paigake:**
Linnainimesele unistus: kõndida Age oja kaldal
Juhani Püttsepp soovib käia Tartumaal Haaslava kandis Age oja kallaste loodusemetsades: loodushuviline ei kahetse!
- 66 **Sada rida Eesti loodusest:**
Metsa kasvatamine ja kasvatamine. Veiko Uri
- 68 **Abiks õpetajale:**
Biokuvamine: kuidas uurida eluprotsesse reaajas
- 70 **Rajakaamera lood:**
Hoolikas linnuemand
Arne Ader jagab tähelepanekuid kadakataksi pesaelu kohta nii sõnas kui ka rajakaamera pildis
- 74 **Metsast ja põllult:**
Kevadine supitaim hapu oblikas
Triin Nõu kiidab kevadist hapumaitsest, kuid väärtuslikku looduslikku rohttaime, keda võib koguda niitudelt ja ka aias kasvatada
- 76 **Raamatud**
(tutvustanud Toomas Kukkk)
- 78 **Mikroskoop**
- 79 **Ristsõna**
- 80 **Ajalugu, sünnipäevad**

Foto: Jüri Jõepera

Foto: Tiit Hunt / loodusemees.ee

Foto: Maie Vikerpuur

Fotod: Arne Ader / loodusemees.ee

Loodus eeskujuks!

Mai on looduskaitsekuu. Sel ajal on loodus kõige õrnamas seisundis, aga ühtaegu näitab oma elujõudu. Taimed saavad kasvuhoo sisse ja maastik hakkab rohetama, lehestik tihenema. Loomariigis on selleks ajaks virgunud ka need, kes talvel puhkeajaga pidasid. Loodus on häälekam, palju on sagimist, otsitakse pesitsus- ja elupaiku.

See agar kevadkuu annab ka inimestele uut energiat, et oleks jaksu tegutseda, loota ja unistada. Hommikuvärskes koduhoovis on ütlemata helge tunne kuulda, millise elujanuga linnurahvas askeldab. Kevadine tärkav loodus on meile hea tugi ja eeskugu.

Ent milliseid looduse külgi me tahame ja oskame arvestada või üldse oleme nõus arvesse võtma? Pole vist parata, et inimene on mugav olend, kes püüdleb parema ja lihtsama elu poole. Nõnda on inimtegevus aja jooksul ületanud looduse taluvuse.

Sellest taluvuspiirist on räägitud juba mitu aastakümnet ja asja tõsidust üha laiemalt teadvustatud. Ent ikkagi napib tahet saavutatud mugavusi käest anda. Niisiis elame kohutavas nõiaringis: tuleb muuta, aga täielikku pööret ette võtta ei suuda. See tee on liiga kardinaalne, näib võimatu ja vaevarikas. Märkamatu oleme endale loonud niisuguse elukorralduse, millest ei ole kuigi kerge välja astuda.

On jõutud tõdemusele, et kliimamuutustes on kaalukas osa inimtegevusel. Usutavasti oleme jõudnud ka Maa ajaloo kuueandasse liikide väljasuremise lainesse, selleski nähakse inimtegevuse mõju.

Foto: Timo Palo

Katu Palo

Hulk liike on looduses välja surnud, sest kadunud on neile vajalikud elupaigad: metsade asemel on õlipalmistandikud, põllud, tehased, kaevandused vms. Saatuslikuks on saanud ka keskkonnamürgid ja saaste, võõrliikide sissetoomine, sõjad ja ebaseaduslik küttimine, nüüdisaegne põllundus jne. Rahvusvahelise looduskaitseliidu hinnangul ohustab väljasuremine praegu umbes 40 000 liiki. See arv on kardetavasti suurem, sest kõikide liikide kohta ülevaadet ei ole.

Näiteid loodusest kadunud liikide kohta ei pea otsima kaugel. Euroopa naarits oli siin päris tavaline metsasukas, seni kui mõni farmides peetav mink pääses loodusesse. Võõrliik paljunes jõudsalt ja tõrjus samu elupaiku kasutanud euroopa naaritsa välja. Ta kadus Eesti loodusest sootuks. Mitukümmend aastat on nähtud vaeva, et euroopa naarits saaks meie looduses taas elujõulise populatsioonina toimetada. Tema olemasoluga võib praegu hõisata ainult Hiiumaa rahvas.

Looduskaitsekuul on põhjust mõelda, kui palju on meie looduses püsivat ja kas muutused kulgevad soovitud. Kas muutused käivad looduse rütmis või on mõtlematu inimtegevuse tagajärg? Teadagi, inimesel on kõige raskem muuta oma harjumusi. Looduskaitsekuul tasub panna ennast proovile, näiteks tarbida vähem vett, sortida hoolikamalt prügi, soetada mõni ese taaskasutuspoest, liigelda jala, ratta või ühisõidukiga. Kõik see on osa looduskaitsest.

EESTI LOODUS

73. aastakäik Nr 5, mai 2022

Toimetuse aadress:

Baeri maja, Veski 4, 51005 Tartu
e-post eestiloodus@loodusajakiri.ee

Peatoimetaja **Toomas Kukk**
742 1143, toomas.kukk@loodusajakiri.ee

Toimetaja **Juhan Javois**
juhan.javois@loodusajakiri.ee

Toimetaja **Katre Palo**
katre.palo@loodusajakiri.ee

Toimetaja **Piret Pappel**
piret.pappel@loodusajakiri.ee

Keeletoimetaja **Monika Salo**
monika.salo@loodusajakiri.ee

Küljendaja **Raul Kask**
raul@ww.ee

Väljaandja: MTÜ Loodusajakiri

Veski 4, 51005 Tartu, 610 4105
www.loodusajakiri.ee
www.facebook.com/eestiloodus

Tegevjuht, reklaam: **Riho Kinks**
508 6690, riho.kinks@loodusajakiri.ee

Turundusjuht: **Mariliis Kesküla**
501 0119, mariliis@loodusajakiri.ee

Tellimine: www.tellimine.ee/loodusajakirjad
617 7717, tellimine@expresspost.ee

Ajakiri ilmub keskkonnainvesteeringute keskuse toetusel

KESKKONNAINVESTEERINGUTE
KESKUS

© MTÜ Loodusajakiri, Eesti Loodus®, 2022

Summaries of some articles can be found at our web site www.eestiloodus.ee

Trükitoode
4041 0820

PEFC certifiitseeritud

Käesolev toode on pärit säästvalt majandatud metsast ja kontrollitud allikatest

PEFC
PEFC/19-3-3

www.pefc.ee

Trükitud trükikojas Printall

